

Vilmundskvæði

1. Lurtið eftir kvæðinum,
ið vakurt er at hoyra
meðan eg kvøði um bardagar,
svørðið syngur í droyra.

*Gár í dans frúva,
sprund fagurt eg kjós’;
dansa mæð til hand(a),
so fagurliga, sum tú kanst
gár í dans frúva.*
2. Jarmundur var at navni nevndur
kongur í Garðaríki,
Jørmundur at hans menskur son,
fáur finst hans líki.
3. Jørmundur æt tann kongsins son,
reystur í øllum verki,
nevndur er hansara stallbróðir,
tey kalla hann Vilmund sterki.
4. Tað var siður í Garðaríki
burtur í skóg at ganga,
gekk so hvør í sína ætt
tey reinadjór at fanga.
5. Tað var Jørmundur kongsins son
burtur á skógin fór,
Vilmundur fylgdi aftaná,
báðir at fanga djór.
6. Dimmur mjørki og toka tjúkk
niður á landið dró,
Vilmundur og kongssonur,
teir viltust burtur á skóg.
7. Gingu teir í tjúkkari toku,
tað so drúgva leið
reikaðu vítt um villan skóg,
alt bar burtur av leið.
8. Jørmundur leingi villur fór,
áðrenn hann vegin fann,
hitti so á gøtuna
og aftur at húsum rann.
9. Hoyrir tos og mannaskrál,
vert er eftir at slota,
kongsins menn á borgum standa,
sóu ein skipaflota.
10. Sóu skip við svørtum seglum
eftir havi líða,
hildu tað eftir fornum vana
ófrið hava at týða.
11. Sóu stóran skipaflota,
seglini svørt sum ravn.
Nú er at verða orrusta,
teir hildu inn í havn.
12. Sigldi í hav ein skipafloti,
legði inn til stein,
blámenn sprungu upp á land,
ikki var eftir ein.
13. Teir slógu sínar herbúðir
skamt frá sjóvarstrond,
allir vóru blámenn grummir
komnir upp á land.
14. Búgvast teir til bardagar
alt fyri uttan sorg,
tólv av svørtum blámonnum
teir sendu heim í borg.
15. Ríða snart og skundiliga
at flyta harra orð,
komu so í høllina inn,
tá ið kongurin sat við borð.
16. Svaraði ein av blámonnum:
“Tít haldið upp mat at skera,
stedgið, meðan eg ørindini
frá mínum harra man bera.
17. Skjøldur skalt tú nevna meg,
væl kann stýra brandi,
eg eri sendur frá Búris kongi,
ið ræður fyri blá-landi.
18. Hann hevur hoyrt á skamri stund,
at tú eigur dóttur væna,
eingin finnur á nøkrum landi
frægari moy enn hana.”
19. “Hann torir ikki Búris kongur
koma um hana at biðja
heldur vil eg skipari vera
og gera, sum vit siga.”
20. “Vilt tú ikki tína dóttur
senda okkum í hond,
skulu vit hana av borgum taka
og føra niður til strond.

21. Hoyr tú Jarmundur kongur,
stikk honum eingi skørð,
hann setur eld á tína borg
og hoggur teg við sínum svørð’.
22. Tí tú hefur ikki reystleika
móti honum at standa,
lívið títt er í hansara náðum
og bæði gull og landa.
23. Tað man vera eitt deyðaverk
at standa honum ímóti,
tað bitur ei knívur á hansara húð,
enn tað bitur knívur á gróti.
24. Tú hefur ikki í øllum heim
nakran menskan mann,
sum í einum einvígi
torir at berjast við hann.”
25. Tað drívur blóð á heimakongji
tekur hart at njósa:
“Óvist er at gabba av,
hvør sigur hefur at rósa.
26. Jørmundur er mín menskur sonur,
hann ræður fyri systur góð,
eg gevi einki svar í dag,
hann er burtur á skóg.
27. Sonur mín er á skóginum burt!
fremur leik at sær,
tá ið hann kemur til hallar heim,
skal hann fáa svar.”
28. “Ei virðir kappin Búris kongur
at bíða honum um stund,
hann setir eld á borgina
og køvur teg sum ein hund.
29. Ei virðir hann at reisa til tíns
gálga av træ og strykkir,
hann tekur teg á hondunum
og brýtur teg í stykkir.”
30. Burtur riðu sveinarnir,
sum vóru av blámannaáriki.
Nú er kongssonur aftur komin,
hoyrir tíðindi slík.
31. “Hoyr tú, Jørmundur sonur mín,
hvát er best at ráa?
Skulum vær búgvast til bardagar
og móti teimum at sláa?”
32. “Vit skulum búgvast til bardagar
og ikki um annað røða.”
Fyrsti táttur úti er,
men nógv er eftir at kvøða.
33. Táttur ein til enda er,
kvæðið verður longur,
skulum vit taka upp annan tátt
og hoyra, hvussu gongur.
34. Jørmundur læt sær liðið samla
saman á náttartíð,
áðrenn dagur at lýsa tók,
var hann búgvinn til stríð.
35. Búris vaknar í sínum tjøldum,
áðrenn lýsti bjart,
kallar á sín røvarahóp,
biður teir standa upp snart.
36. Brutu út av tjøldum,
bitu í skjöld við tonnum,
berserkar og kolbítar
at berjast mót borgarmonnum.
37. Jørmundur reið fyri borgarheri,
ei vildu blámenn bíða,
møttust saman á slættari mørk
og brustu saman at stríða.
38. Hildu harðastu bardagar,
brutu skjöld og svørð,
hvør fall har um tvørar herðar
deyður niður á jørð.
39. Tað var Jørmundur kongssonur,
hann reið harðast fram,
feldi niður av blámonnum
mangan menskan mann.
40. Eingin toldi hansara hogg,
men allir fullu á fløtu,
reið so djúpt í herin fram
og ruddi sær breiða(r) gøtu(r).
41. Tað var Jørmundur kongssonur,
hann rendi á herin fram,
hann ruddi sær eina breiða gøtu
inn til merkismann.
42. Skjöldur var tann berserkur,
ið blámanna merki hevði,
rendi hann móti Jørmundi,
spjótið til hann legði.

43. Hann stakk til hann við dyggum spjóti,
ilt var fyrri at vera,
Jørmundur sprakk í loftið upp,
sum hann var vanur at gera.
44. Spjótið stóð í jørðini fast,
hann dvöldist nakað tá,
Jørmundur høgdi við báðum hondum,
tá ið hann hetta sá.
45. Høggið kom um tvørar herðar,
geislar skildust frá,
tá fall Skjöldur berserkur,
hann deyður á vølli lá.
46. Hann kleiv Skjöldur berserkin
sundur í lutir tvá,
slíkt mundi síggja Búris kongur,
sum nær var staddur hjá.
47. Rendi hann móti Jørmundi,
ætla hans hævur at klúgva,
høgg so niður í gyltan hjálm,
at stórir neistar flúgva.
48. Neistar flugu sum smiðjueldar,
mikið var sús og skrál,
login festi í næsta skóg,
tá birtist bjarta bál.
49. Tað mundi hoyrast langan veg
vápnabrák og skrál,
Jørmundur kongssonur finnur tá,
at ei bitur á honum stál.
50. Jørmundur kongssonur svørðið brá,
hann brúkar styrki alla,
høggið kom á Búris kong
niður á beran skalla.
51. Høggið kom á beran skalla,
gleið sum eftir lunni,
løysti nøs og kjálkabein,
so tenninar stukku úr munn.
52. Kongssonur var tá móður og stirdur
av sárum, hann hevði fingið,
signaði niður á grønan vøll,
og lá í óviti leingi.
53. Nú kom fall á borgarher,
blámenn hildu skrál,
troðkaðu fram við bitrum brandum
og bóru at borgum bál.
54. Vilmundur var í skóginum vilstur,
nú er hann komin at høllum,
frættir nú frá blámonnum
og teirra verki øllum.
55. Vilmundur nú at frætta fekk,
at stríðið stóð fyrri borg,
at kongssonur var niður feldur,
og fólkíð flýtt av sorg.
56. Tá ið hann fekk tey tíðindi,
tá ornaði hansara blóð,
skundar hann sær við miklari vreiði
og klæðist í herklæði góð.
57. Vilmundur tók ein tjukkan hjálm
og setti sær á skalla,
fýra falda ringbrynju,
slíkt munnu kempur kallast.
58. Tað var Vilmundur, kempan reyst,
heitt var hansara blóð,
skundar hann sær til bardagar,
har sum stríðið stóð.
59. Herviliga hann troðkaði fram
bæði við svørð og spjóti,
eggjaði teir, sum undan flýddu,
at vanda aftur ímóti.
60. Vilmundur rendi á herin fram,
hann hjó so brynjur stukku,
rendi móti blámonum,
teir undan honum rukku.
61. Ikki kundi hjálmur halda,
tá ið Vilmundur hjó,
klovnaði bæði bringa og búkur,
oddur í vølli stóð.
62. Vilmundur rendi í herin fram,
tað mundi Búris síggja,
blámenn fullu fyrri fót
sum grasið fyrri líggja.
63. Rendi hann tá móti Vilmundi,
hann rendi aftur ímóti,
sipaði hvør til annan hart
bæði við svørð og spjóti.
64. Høgga títt og líva lítt,
av dreiv barnagaman,
eldur reyk frá svørðunum,
tá ið eggjar bóru saman.

65. Búris kongur svørðið brá,
móti Vilmundi sló,
høggið kom í andlitið,
so út dreiv mikið blóð.
66. Tá ið Vilmundur sviðan fekk,
brá hann við so hart,
trívur eftir Búris kongi
við so miklari fart.
67. Trívur eftir Búris kongi
við so miklari skund,
svørðið stakk úr hondini,
tað fleyg so langt í lund.
68. Svørðið fleyg ein langan veg,
tað stakk av hondum leyst,
trívur hann tá um øksina,
hann hevði við síðu fest.
69. Vilmundur reiggjar øksini
tað av góðum treysti,
so sló hann til Búris kong,
at stálið stakk frá brósti.
70. Ikki beint á bringubeinið,
tó tað merkti skinnið,
kongurinn gav so stórt eitt skrál,
tað hoyrdist úti og inni.
71. Búris kongur sviðan fekk,
gav so stórt eitt skrál,
Vilmundur hjá við báðum hondum,
tá helt ikki stál.
72. Tungt var hogg av øksarhamri,
ei mundi megí feila,
hjálmurin sprakk av Búris kongi,
hamarin stóð í heila.
73. Tá ið Vilmundur hevði felt
Búris kong til vallar,
vendi hann tá mót blámonnum
og rak teir burtur allar.
74. Teir tóku góðs og herklæði,
vitt um vøllin lá,
tóku gull og gersemi,
ikki fekst tølur á.
75. Tóku gull og gersemi,
ikki fekst tølur á,
komu fram at Jørmundi,
sóu hvar hann lá.
76. Tá ið teir lívsmakt í honum kendu,
lætnaði hjartasorg,
breiddu undir hann breiða silki,
og bóru hann inn í borg.
77. Bóru hann til hallar heim
og lögdu hann niður í song:
“Tak við, sæla systir góð,
og grøð tann sjúka drong.”
78. Hon grøddi hann í dagar
og grøddi hann í tvá,
sætta dag í sjeypu viku
fór hann í brynju blá.
79. Sætta dag í sjeypu viku
fór hann í brynju blá,
leiddi hon hann í høllina inn,
so vænur var garpur at sjá.
80. Sætta dag í sjeypu viku
fór hann í brynju nýggja,
leiddi hon hann í høllina inn,
so vænur var garpur at síggja.

Stígum fast.

Uppskrift hjá Marius Jóanesarson.